

Kniha, nebo huť? Spisovatelé i akademici diskutovali o přítomnosti literatury

O víkendu v Praze proběhl Sjezd spisovatelů, první událost tohoto druhu ve svobodných podmínkách. Kromě básníků a prozaiků se ho zúčastnili i literární vědci, překladatelé, kritici a publicisté. Hlavními tématy sjezdu se stalo financování literárního provozu, společenská role literatury a angažovanost jejích tvůrců. Pod mottem „Přepisujeme přítomnost“ a za podpory ministerstva kultury uspořádala celé setkání Asociace spisovatelů.

„Vztah politické moci a literatury, který zásadně určoval agendu všech předešlých sjezdů, se proměnil ve stav chronické bezmoci literatury,“ konstatoval ve svém úvodním projevu předseda Asociace Jan Němec. Za vniklou bezmocí podle něj stojí inflace slova, kterou s sebou přináší současná informační, síťová společnost, stejně jako útržkovitost dnešního světa, kde komplexní literární výpověď jen těžko nalézá uplatnění.

Svůj díl ovšem nesou i autoři: „Co když jsme bezmocní i proto, že jsme už dlouho neudělali nic, na co bychom mohli být hrdí?“ zeptal se Němec více než stovky účastníků prvního porevolučního spisovatelského sjezdu – a svou řečí otevřel bezmála dvanáctihodinový maraton řečnických vystoupení a panelových diskusí.

Lhostejní literáti, lhostejná společnost

Mezi ústřední motivy celého setkání patřila debata o angažovanosti spisovatelů – a s ní související pátrání po příčinách marginalizace literatury ve veřejném prostoru a cestách, jak posílit její společenské postavení. „Pokud společnost přestane být literátům lhostejná, přestane společnost být lhostejná k literatuře,“ zmínil v projevu kritik Jan Bělíček.

Filosof Miroslav Petříček ve své řeči akcentoval fakt, že literatura tvoří přirozený referenční rámec debaty o éře digitalizace, v níž literatura znovu zakládá svůj smysl v nových podmínkách: „Literatura je stále s námi, třebaže nějak jinak. (...) Literatura vyjadřuje zkušenost, kterou jinak než tímto způsobem nelze vyjádřit.“ Básník Adam Borzič akcentoval moment přesahu literatury: „Poezie není mrtvým jazykem, ale mrtvým je ten, kdo ji neslyší.“ Pozornost vzbudil také provokativní podnět šéfredaktora časopisu Host Miroslava Balaštíka; pokud se spisovatelé cítí tuzemskou čtenářskou obcí opomíjeni, měli by podle něj opustit český jazyk a ověřit své síly světovou, anglicky psanou literaturou.

Kniha, nebo huť?

Spisovatelka Petra Hůlová přitom jen o pár hodin dříve vyzdvihla roli češtiny – stejně jako jedinečnou roli spisovatelů jako těch, kdo mateřský jazyk kultivují, a mají nárok na to, aby je stát v tomto „základním výzkumu“ podporoval. Předeslala tak další výrazné téma sjezdu, a sice otázku financování literatury.

Kritik Pavel Janáček podtrhl roli profesionálního modu autorství a fakt, že psaní není možné dělat na amatérské úrovni; spisovatele je podle něj nutné ocenit za podíl na rozvoji veřejného statku literatury: „Do jediné huti v Ostravě jde na podporu konkurenceschopnosti více prostředků než na podporu celé české literatury.“ Konkrétní návrh na zlepšení finančních podmínek české literatury potom předložil šéf Svazu českých knihkupců a nakladatelů Martin Vopěnka; řešení spatřuje ve vytvoření speciálního fondu, do nějž by putovaly dvě koruny z každé knihy zapůjčené v tuzemských knihovnách. Literární tvorbu by to mohlo ročně posílit o sto milionů korun.

Směr Lipsko

O konkrétních formách podpory tuzemské literatury hovořila i první náměstkyně ministra kultury Kateřina Kalistová, jež se účastnila obou sjezdových dní. Oznámila, že její úřad bude usilovat o to, aby se Česko stalo hostující zemí na prestižním knižním veletrhu v Lipsku. Tuzemská literatura by se tak mohla stát hodnotnou vahou kulturní diplomacie.

Kalistové resort rovněž hodlá vyhodnotit podobu a alokovat prostředky na zřízení Literárního domu. O vznik této kulturní instituce, jež by nabídla zázemí autorům i bohemistům a představovala prostor pro denní setkávání se čtenáři, od svého vzniku usiluje rovněž Asociace spisovatelů. O možnostech spolupráce mezi ministerstvem a Asociací se hovořilo i v jiných souvislostech a ústy své místopředsedkyně Lydie Romanské nabídla Asociaci spolupráci také Obec spisovatelů.

Svou řečí sjezd spoluzahajoval dramatik Milan Uhde, někdejší účastník slavného spisovatelského setkání v roce 1967, přátelský pozdrav kolegům zaslal i spisovatel Milan Kundera. Závěrem sjezdu potom účastníci sjezdu minutou ticha uctili památku dalšího aktéra předsrpnového zasedání, prozaika a novináře Ludvíka Vaculíka. Auto Morčat, Českého snáře i manifestu Dva tisíce slov zemřel v sobotu ve věku 88 let.

— — —

Pro další informace se může obracet na organizátory sjezdu:

Adam Borzič (básník, šéfredaktor literárního časopisu Tvar):	+420 608 380 263
Jan Němec (prozaik, předseda Asociace spisovatelů):	+420 731 416 146
David Zábranský (prozaik, šéfredaktor Portálu české literatury):	+420 777 889 673

Vratislav Maňák (prozaik, mluvčí sjezdu):	+420 604 465 232
---	------------------

media@asociacespisovatelu.cz
